

ROMÂNIA

MOȘTENIREA EXCLUDERII: DEMASCAREA INEGALITĂȚII STRUCTURALE

CONSTATĂRILE CERCETĂRII JEKHIPE 2025

Bazate pe cercetarea
realizată în România în cadrul
proiectului JEKHIPE din 2025

Context istoric

România are **una dintre cele mai mari populații de romi din Europa**, supusă unei istorii îndelungate de persecuție structurală.

- Sclavia: Romii au fost **înrobiți** în Principatele Române (Valahia și Moldova) timp de **peste 500 de ani** (1385 - 1856).
- Al Doilea Război Mondial: **Peste 25.000 de romi** au fost deportați în Transnistria, unde aproximativ 11.000 au murit din cauza foamei, bolilor și violenței.

Inegalitatea în educație

Segregarea școlară rămâne o problemă structurală majoră; 20,1% dintre școlile românești au practicat segregarea, conform unui raport național de monitorizare.

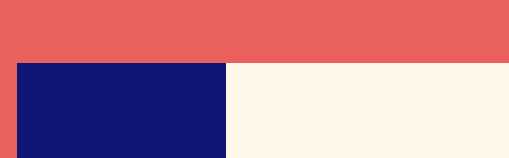
Deși a fost creată o **Comisie Națională pentru Desegregare Școlară**, implementarea măsurilor a fost lentă și limitată.

Atitudini publice și discriminare

 70% dintre români declară că nu au încredere în romi.

Numai **22%** dintre români s-ar simți confortabil să aibă un coleg de muncă rom.

Numai **21%** dintre români s-ar simți confortabil dacă propriul copil ar avea un partener rom.

 42% dintre români consideră că apartenența la etnia romă ar putea reprezenta un dezavantaj în procesul de angajare.

*Eurobarometer data

Deficitul de reprezentare culturală

România **nu are un muzeu sau un teatru rom finanțat de stat.**

Există **un singur conferențiar universitar rom și doi lectori universitari romi**, toți în cadrul Programului de Studiu Limba și Literatura Romani din București, program care se confruntă, în prezent, cu pericolul iminent al desființării din cauza noilor criterii economice privind numărul minim de studenți.

Muzeul Național al Culturii Romilor, mandatat prin lege în 2023, **nu are încă un sediu**, ceea ce arată întârzierea în implementare.

ROMÂNIA

MOȘTENIREA EXCLUDERII: DEMASCAREA INEGALITĂȚII STRUCTURALE

CONSTATĂRILE CERCETĂRII JEKHIPE 2025

Bazate pe cercetarea
realizată în România în cadrul
proiectului JEKHIPE din 2025

Legi și politici: impact limitat

România a adoptat unele politici referitoare la antigipsism, având legislație împotriva discriminării încă din anul 2000, inclusiv:

- **Legea nr. 2/2021 privind combaterea antițigănistului**
- **Strategia Națională de Incluziune a Romilor 2022–2027**

Cu toate acestea:

- **Nu s-au înregistrat urmăriri penale în baza legii împotriva antițigănistului din 2021.**
- **Mulor politici publice le lipsește finanțarea, coordonarea și mecanismele de implementare.**

Rasismul de mediu

Mai multe comunități de romi au fost supuse **relocărilor forțate în zone poluate sau periculoase**. În Pata-Rât (Cluj-Napoca), familiile de romi au fost mutate lângă o groapă de gunoier, expunând rezidenții la riscuri grave de mediu.

Moștenirea sclaviei romilor

Sclavia romilor a durat **o jumătate de mileniu** (1385 – 1856). Aceasta a fost un sistem reglementat de stat, în care romii erau în proprietatea voievodului, a bisericii sau a boierilor, creând o inegalitate sistemică ce persistă și astăzi.

Căi către justiția reparatorie

Responsabilizare: abordarea moștenirii de 500 de ani de sclavie reglementate de stat și de biserică.

Recunoaștere formală: promulgarea unui act oficial de recunoaștere și adoptarea unor politici reparatorii cuprinzătoare.

Educație: introducerea istoriei sclaviei romilor ca subiect obligatoriu în programa școlară națională.

Comemorare: înființarea unui Memorial Național al Sclaviei Romilor finanțat de stat.

Cercetare: lansarea unei inițiative naționale pentru documentarea istoriei și moștenirii sclaviei.

De ce este important?

Cercetarea evidențiază mai multe probleme sistemice precum:

- Excluderea persistentă în școli.
- Violența și profilarea etnică.
- Discursul instigator la ură în mass-media și politică.
- Bariere în înființarea de instituții culturale.
- Responsabilitate scăzută pentru discriminare.
- Absența vocii romilor din elaborarea de politici publice.

Abordarea antigipsismului necesită:

- **Aplicarea legilor:** consolidarea acțiunilor legale împotriva discriminării.
- **Responsabilizare:** tragerea la răspundere a instituțiilor pentru prejudecăți.
- **Participare:** includerea romilor în elaborarea politicilor.
- **Recunoaștere:** onorarea istoriei și culturii romilor.
- **Investiții:** finanțarea instituțiilor educaționale și culturale.